

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Vrchní soud v Olomouci projednal ve veřejném zasedání konaném dne 27. května 2021 v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Libora Losy a soudců Mgr. Daniela Plška a Mgr. Vítězslava Božoně odvolání **obžalovaného T. Č.**, narozeného XXXXX, a **státního zástupce** proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 9. 3. 2021, č. j. 48 T 12/2020-454, a rozhodl

takto:

I. Podle § 258 odst. 1 písm. e), f), odst. 2 tr. ř. se z podnětu podaných odvolání napadený rozsudek částečně zrušuje ve výrocích o trestu a způsobu jeho výkonu a ve výrocích, jímž byla podle § 228 odst. 1 tr. ř. obžalovanému uložena povinnost zaplatit poškozeným náhradu nemateriální újmy a podle § 229 odst. 2 tr. ř. byli oba poškození odkázáni se zbytkem svého nároku na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

II. Za splnění podmínek § 259 odst. 3 tr. ř. se nově rozhoduje tak, že

obžalovanému

T. Č., narozenému XXXXX v XXXXX, trvale bytem XXXXX, t. č. ve vazbě ve Vazební věznici Brno,

se za zvlášť závažný zločin vraždy podle § 140 odst. 1 tr. zákoníku a přečin výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku, ohledně nichž zůstal napadený rozsudek nezměněn,

ukládá

podle § 140 odst. 1 tr. zákoníku, za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku, úhrnný trest odnětí svobody v trvání 12 (dvanácti) roků a 6 (šesti) měsíců.

Podle § 56 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku se obžalovaný pro výkon uloženého trestu zařazuje do věznice se zvýšenou ostrahou.

Podle § 229 odst. 1 tr. ř. se poškození A. F., narozená XXXXX, bytem XXXXX, a S. F., narozený XXXXX, zastoupený E.M., narozenou XXXXX, bytem XXXXX, odkazují s nároky na náhradu nemajetkové újmy na řízení ve věcech občanskoprávních.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 9. 3. 2021, č. j. 48 T 12/2020-454, byl obžalovaný T. Č. uznán vinným zvláště závažným zločinem vraždy podle § 140 odst. 1 tr. zákoníku a přečinem výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku, kterých se měl dopustit tím, že v blíže nezjištěné době kolem 16.45 až 17.00 hodin dne 4. 7. 2020 u ohniště v lesním porostu sloužícím jako městský park a lemujícím pravý břeh rybníku XXXXX, v přítomnosti dalších nejméně čtyř osob, po předchozí slovní rozepři s P. F., narozeným XXXXX, ohledně požitého alkoholu a jeho nevhodného chování, kdy P. F. se vysmíval výzvám T. Č., aby opustil místo, tak T. Č. uchopil P. F. za ruce, aby mu naznačil, že má odejít, na což P. F. reagoval fyzickým útokem vůči T. Č., kterému se tento ubránil a naopak začal fyzicky napadat P. F. tak, že na něj zaútočil pěstmi do ledvin a do oblasti břicha, po čemž se P. F. svezl na zem, následně T. Č. uchopil zde ležící asi 1,5 - 2 m dlouhou větev o průměru nejméně 5 až 6 cm, při jednom konci rozšířenou, kterou jej opakovaně s horním náprahem a v bezprostředním sledu udeřil nejprve na zemi sedícího a posléze po prvním úderu větví na zemi ležícího, a to velkou intenzitou nejméně desetkrát, a to jedenkrát do břicha, jedenkrát do pravé plochy hrudníku, pětkrát do zad, tedy vědomě do míst, kde se nacházejí životně důležité orgány, dále zejména nejméně třikrát do levé hýždě, kdy další tři údery byly P. F. vykryty levou rukou, kdy si takto na ležícím P. F. vybil svou zlost, přičemž si byl při vedení útoku vědom své síly i opakovanosti a zaměřenosti ran vedených do míst, kde mohou být způsobena těžká zranění ohrožující i život, i faktu, že takový útok může vést ke smrti osoby, a takto P. F. způsobil těžká zranění v podobě vícečetných zlomenin žeber a poškození vnitřních životně důležitých orgánů – nejméně plic, sleziny, jater a ledvin, kdy takto způsobil polytrauma v podobě zlomenin žeber – 8. až 12. žebra vpravo, trhliny pohrudnice v místě zlomených žeber, zhmoždění dolních laloků obou plic - více vpravo, tři trhliny poplicnice dolního laloku pravé plíce s krvácením do dutiny hrudní a částečným průnikem krve do dýchacích cest, dále trhliny pouzdra v oblasti cévní stopky sleziny a trhliny spodní plochy pravého laloku jater s krvácením do dutiny břišní, na kterážto těžká zranění P. F. v řádu desítek minut téhož dne na tomto místě zemřel.

Za to byl obžalovanému T. Č. uložen podle § 140 odst. 1 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku úhrnný trest odnětí svobody v trvání 10,5 roku, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku zařazen do věznice se zvýšenou ostrahou. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byl obžalovaný zavázán povinností zaplatit poškozeným A. F., narozené XXXXX, bytem XXXXX, částku ve výši 100 000 Kč a S. F., narozenému XXXXX, zastoupenému E.M., narozenou XXXXX, bytem XXXXX, částku ve výši 100 000 Kč, jakožto náhradu nemateriální újmy. Podle § 229 odst. 2 tr. ř. byli oba poškození odkázáni

se zbytkem svého nároku na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

2. Proti tomuto rozsudku podal státní zástupce odvolání v neprospěch obžalovaného proti výroku o vině i trestu a obžalovaný T. Č. proti všem jeho výrokům.
3. Státní zástupce podané odvolání odůvodnil tak, že toto podává ve dvou alternativách, a to z důvodů uvedených v § 258 odst. 1 písm. b), d) tr. ř. do výroku o vině v alternativě první a z důvodu uvedeného v § 258 odst. 1 písm. e) tr. ř. do výroku o trestu v alternativě druhé. Podle státního zástupce soud prvního stupně ve svém rozhodnutí pochybil ve výroku o vině, neboť kromě trestných činů, kterými byl obžalovaný uznán vinným, naplnil i kvalifikovanou skutkovou podstatu zločinu vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku. Státní zástupce zrekapituloval jednotlivé výpovědi obžalovaného T. Č. z hlavního líčení a z přípravného řízení a dovedl jako soud prvního stupně, že konflikt mezi obžalovaným a poškozeným P. F. vznikl z důvodu chování poškozeného. Poškozený nevyslyšel verbální výzvu obžalovaného a odmítl odejít, obžalovaný chtěl proto poškozeného vykázat i za užití násilí, uchopil ho za ruce, postavil a odtáhl o jeden a půl metru. Je tedy zřejmé, že první fyzicky útočící osobou byl právě obžalovaný. Obžalovaný následně dle jeho samotného doznání shodil poškozeného na zem, řval na něho, aby vypadl a podpořil svůj požadavek větví, tzn. zbraní, kterou poškozenému pohrozil. Tímto jednáním podle státního zástupce obžalovaný naplnil skutkovou podstatu zločinu vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, který byl dokonán ještě před prvním úderem oním klackem do poškozeného. Není již podstatné, že nejméně i první ránu na zemi sedícímu poškozenému obžalovaný dal jednoznačně s cílem donutit ho k odchodu. Státní zástupce dále poukázal na části svědeckých výpovědí svědků J.B. a B.Ž., podle kterých obžalovaný na poškozeného řval, ať se sbalí, vstane a vypadne. Podle státního zástupce krajský soud od sebe nerozlišil jednotlivé fáze jednání obžalovaného, byť tyto na sebe bezprostředně navazují. V první alternativě podaného odvolání proto navrhl, aby Vrchní soud v Olomouci napadený rozsudek podle § 258 odst. 1 písm. b), d) tr. ř. zrušil ve výroku o vině a tím i ve výroku o trestu a dalších výrocích, které mají ve výroku o vině svůj podklad a aby sám uznal obžalovaného T. Č. vinným zločinem vraždy podle § 140 odst. 1 tr. zákoníku, přečinem výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku a zločinem vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku. Za tyto tři trestné činy aby obžalovanému uložil úhrnný trest odnětí svobody v trvání 13 roků se zařazením do věznice se zvýšenou ostrahou a o nárocích na náhradu poškozených S. F. a A. F. zcela v intencích výroků soudu prvního stupně.
4. Státní zástupce pro případ, že by odvolání v části směřující proti výroku o vině a proti výrokům na tento výrok obsahově navazujícím bylo odvolacím soudem jako nedůvodné zamítnuto (první alternativa), uvedl, že ve druhé alternativě podaného odvolání je odvolání do výroku o trestu podáno v neprospěch obžalovaného z důvodu § 258 odst. 1 písm. e) tr. ř. Nepřiměřenost trestu uloženého ve výměře 10,5 roku státní zástupce spatřuje v tom, že soud nezohlednil dosavadní způsob života obžalovaného plně, nezohlednil ani brutálnost provedení činu a bagatelnost záminky, která obžalovanému postačovala ke způsobení fatálního následku na životě poškozeného. Při úvahách o druhu a výši trestu nelze přehlédnout brutálnost úderů vedených obžalovaným větví proti tělu poškozeného. Tento způsob napadení hraničí až se zvláště surovým způsobem ve smyslu § 140 odst. 3 písm. i) tr. zákoníku. Uvedená skutečnost měla být zohledněna jako přitěžující okolnost ve smyslu § 42 písm. c) tr. zákoníku. Uložení trestu odnětí svobody prakticky na dolní hranici trestní sazby ve výměře 10,5 roku se jeví státnímu zástupci jako nepřiměřeně mírné. Ve druhé alternativě podaného odvolání proto navrhl, aby Vrchní

soud v Olomouci napadený rozsudek podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. zrušil ve výroku o trestu a aby uložil obžalovanému T. Č. podle § 140 odst. 1 tr. zákoníku, za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku, úhrnný trest odnětí svobody v trvání 12 roků se zařazením do věznice se zvýšenou ostrahou.

5. Odvolání obžalovaného T. Č. odůvodnil ustanovený obhájce Mgr. Jan Heldes tak, že toto podává do všech výroků napadeného rozsudku, neboť rozhodnutí soudu prvního stupně se zakládá na nesprávně zjištěném a vyhodnoceném skutkovém stavu a na nesprávném právním posouzení věci. Obžalovaný nesouhlasí s tím, že by se dopustil trestného činu vraždy. Pokud jde o zjištění skutkového stavu, má za to, že existuje řada pochybností, na které upozorňoval již v průběhu trestního řízení a navrhoval doplnění dokazování, zejména pokud jde o zmapování časového úseku mezi útokem a nálezem těla, kdy tento časový útok trval nejméně hodinu. Na místě zůstal Jiří Vaněček, mnohonásobný recidivista a mj. pachatel trestného činu těžkého ublížení na zdraví. Již v předchozích fázích řízení poukazoval na řadu dalších nesrovnalostí ve zjištění skutkového stavu, tělo bylo dle svědků na jiném místě asi o 5 m, než došlo k útoku, při nálezů těla byly pod poškozeným kalhoty atd. Existují velmi vážné pochybnosti o správnosti a úplnosti zjištění skutkového stavu a o tom, zda nedošlo po odchodu obžalovaného k dalšímu útoku na poškozeného či např. k manipulaci s ním. Obžalovaný nepopírá svoji účast na útoku, avšak nemůže souhlasit s tím, že se měl dopustit úmyslného usmrcení poškozeného. Pokud existuje přinejmenším pochybnost o tom, zda byl v daném případě úmysl skutečně dán, je třeba rozhodnout ve prospěch obžalovaného na základě zásady in dubio pro reo a se změněnou právní kvalifikací skutku pak souvisí i snížení trestu, kdy trest by měl být uložen v rámci trestní sazby za trestný čin ublížení na zdraví se zohledněním všech polehčujících okolností. Pro přiznání náhrady škody nebyly ani v jednom z případů stanoveny podmínky, nárok nebyl uplatněn řádně a ze strany osob, které nárok požadovaly, nedošlo k prokázání nároku.
6. Obžalovaný se dále vyjádřil k odvolání státního zástupce tak, že je přesvědčen, že se nedopustil trestného činu vydírání, kdy požadavek obžalovaného na odchod poškozeného z místa byl zcela druhotný či spíše zanedbatelný a nedůležitý. Důvody rozepře byly fakticky zcela jiné, a proto nemůže být řeč o tom, že byl prokázán úmysl obžalovaného vydírat poškozeného. Navrhl proto, aby odvolání státního zástupce bylo zamítnuto.
7. Vrchnímu soudu v Olomouci jako soudu odvolacímu byla věc předložena k rozhodnutí ve smyslu § 252 tr. ř., a proto z podnětu obou podaných odvolání přezkoumal podle § 254 odst. 1 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost všech výroků napadeného rozsudku, jakož i správnost postupu řízení, které jeho vyhlášení předcházelo. Na úvod konstatuje, že odvolání podali státní zástupce i obžalovaný T. Č. jako oprávněné osoby ve smyslu § 246 odst. 1 písm. a), b) tr. ř. a ve lhůtě stanovené v § 248 odst. 1 tr. ř. K projednání podaných odvolání nařídil vrchní soud veřejné zasedání, které proběhlo prostřednictvím videokonferenčního zařízení ve smyslu § 55a odst. 1 a § 111a tr. ř., neboť obžalovaný se nachází ve vazbě. V souvislosti s epidemiologickou situací v České republice trvající již od jara roku 2020 a tím i zvýšeným rizikem nákazy koronavirem označovaným jako SARS CoV- 2 by jeho eskorta k Vrchnímu soudu v Olomouci a přítomnost v jednací síni vystavily nejen obžalovaného, ale i všechny přítomné osoby riziku nákazy, které je konáním veřejného zasedání prostřednictvím videokonference alespoň částečně eliminováno, aniž by toto ovšem bylo na újmu práv obžalovaného. Tomuto zůstává možnost být v bezprostředním kontaktu s obhájcem přítomným ve videokonferenční místnosti v příslušné vazební věznici, přes videokonferenční zařízení je pak realizována zásada ústnosti stanovená v § 2 odst. 11 tr. ř. i zásada bezprostřednosti uvedená v § 2 odst. 12 tr. ř.

8. V řízení, které předcházelo vyhlášení napadeného rozsudku, ani v rozsudku samotném, neshledal odvolací soud žádné podstatné vady uvedené v § 258 odst. 1 tr. ř., tedy zejména takové vady, jimiž má být zabezpečeno objasnění věci nebo právo obhajoby. Trestní stíhání obžalovaného T. Č. bylo řádně zahájeno usnesením podle § 160 odst. 1 tr. ř. dne 10. 7. 2020 pro skutek, který byl právně kvalifikován jako zločin vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. c), odst. 3 písm. a), odst. 4 tr. zákoníku a přečin výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku. 26. 8. 2020 byl pak obžalovaný upozorněn, že jeho jednání bude posouzeno též jako zločin vraždy podle § 140 odst. 1 tr. zákoníku. Obžaloba byla podána pro skutek, pro který bylo trestní stíhání zahájeno a o tomto skutku bylo také napadeným rozsudkem rozhodnuto. Protože u obžalovaného byl od zahájení trestního stíhání jeho osoby dán důvod nutné obhajoby uvedený v § 36 odst. 3 tr. ř. a obžalovaný si sám obhájce nezvolil, byl mu 10. 7. 2020 ustanoven jako obhájce Mgr. Jan Heldes, který v přípravném řízení i u hlavního líčení obhajobu obžalovaného vykonával. Obžalovanému bylo umožněno v přípravném řízení i u hlavního líčení se k věci vyjádřit, kdy tohoto práva využil a ve věci vypovídal.
9. Krajský soud v průběhu tří konaných hlavních líčení provedl dokazování ve smyslu § 2 odst. 5 tr. ř., tedy v rozsahu, který nezbytně potřeboval pro své rozhodnutí, když postupně vyslechl obžalovaného, svědky J.B., F.R., M.V, B.Ž., J.V. a L.V., J.P., M.Š, znalce MUDr. Milana Votavu a MUDr. Jana Filipinského, znalkyně MUDr. Martu Holanovou a PhDr. Blanku Zapletalovou, další svědecké výpovědi přečetl se souhlasem státního zástupce a obžalovaného a zákonným způsobem provedl rovněž důkazy listinné a věcné. Pod bodem 32. odůvodnění napadeného rozsudku soud prvního stupně odůvodnil, proč nevyhověl důkazním návrhům, které obžalovaný podával již v přípravném řízení a zopakoval je u hlavního líčení, přičemž s takovým postupem vyjadřuje i odvolací soud souhlas. V přípravném řízení byly vyslechnuty všechny osoby, které se na místě činu pohybovaly, a které bylo možné ztotožnit. Nelze vytýkat soudu prvního stupně ani orgánům přípravného řízení, že neztotožnily osoby označené obžalovaným obecně jako porybní, kteří by se měli podle jeho tvrzení na místě každý den pohybovat, když k jejich totožnosti nebyly ani obžalovaným poskytnuty žádné další údaje. Pokud z výpovědi svědka L.V. vyplynulo, že v době útoku měla poblíž místa činu procházet rodina s dítětem a paní snad měla událost i fotit, opět k totožnosti těchto osob nebylo zjištěno nic bližšího. V současné době proto není reálné ustanovit a vyslechnout případné další osoby, které by mohly jakkoliv přispět k objasnění věci.
10. Všechny provedené důkazy soud prvního stupně hodnotil ve smyslu § 2 odst. 6 tr. ř. jednotlivě i v jejich souhrnu, o čemž svědčí hodnotící pasáž pod body 27. až 31. odůvodnění napadeného rozsudku. Obžalovaný T. Č. opakovaně ve výpovědích v přípravném řízení i u hlavního líčení doznal, že poškozeného P. F. několikrát udeřil větví dlouhou asi 1,5 až 2 metry o průměru 5 až 6 cm na jednom konci a asi 10 cm na druhém konci. Obžalovaný svou obhajobu v řízení před soudem prvního stupně směřoval k tomu, že neměl v úmyslu poškozeného usmrtit a toto tvrzení představuje i nejpodstatnější část jeho odvolacích námitek. Soud prvního stupně při hodnocení provedených důkazů, kromě výpovědi samotného obžalovaného, vycházel i ze svědeckých výpovědí svědků J.V. a L.V., kteří byli bezprostředně přítomni konfliktu mezi obžalovaným a poškozeným, přestože ve svých výpovědích mj. uváděli, že konflikt podrobněji nesledovali,

neboť k nim seděli zády. Dále pak hodnotil výpovědi svědků J.B., M.V. a B.Ž., tedy tří rybářů, kteří od rybníka XXXXX odcházeli k zaparkovanému vozidlu, i výpověď svědka F.R., který okolo rybníka jel se syny na kole. Soud prvního stupně tak nepochybil, pokud ustálil skutkový děj tak, že obžalovaný větví o délce 1,5 až 2 m s průměrem nejméně 5 až 6 cm (když někteří ze svědků uvádějí i průměr větve větší) poškozeného udeřil velkou intenzitou nejméně desetkrát. Minimální počet úderů do těla poškozeného, jakož i intenzita obžalovaným vynaložené síly vyplývají jak ze znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví soudní lékařství, tak i z dalšího znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví traumatologie.

11. Obžalovaný T. Č. výslovně uváděl, že se při útoku vyhýbal úderům na hlavu poškozeného, z čehož soud prvního stupně dovodil, že jím vedené úderý nebyly nahodilé a byly zaměřené, přičemž pod body 33. až 36. odůvodnění napadeného rozsudku vysvětlil, proč jednání obžalovaného kvalifikoval jako spáchání zvláště závažného zločinu vraždy podle § 140 odst. 1 tr. zákoníku v úmyslu nepřímém ve smyslu § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku. Z obou zpracovaných znaleckých posudků z oboru zdravotnictví a výpovědi znalců MUDr. Votavy a MUDr. Filipinského vyplývá, že na tělo poškozeného P. F. působilo násilí opravdu velké intenzity, kdy z hlediska následků útoku bylo znalcem MUDr. Votavou konstatováno, že s obdobnými zraněními se setkávají u obětí dopravních nehod či při pádech z větší výše. Stejně tak i znalec MUDr. Jan Filipinský násilí působící na tělo poškozeného označil za velmi intenzivní a opakované. Za situace, kdy obžalovaný na poškozeného zaútočil takto vysokou intenzitou úderý větví o průměru nejméně 5 až 6 cm nejméně desetkrát a úderý směřoval do oblasti břicha, hrudníku a zad, přičemž došlo k vícečetným zlomeninám žeber a poškození vnitřních životně důležitých orgánů, jimiž jsou plíce, slezina, játra a ledviny, jednal tedy tak, že záměrně útočil do míst na těle, kde jsou tyto pro život důležité orgány uloženy. Nejenom počet vedených úderů a místa na těle poškozeného, kam tyto směřovaly, ale zejména jejich intenzita, která je oběma znaleckými posudky a tím i všemi třemi znalci, kteří se na jejich vypracování podíleli, označena jako velmi silná a vysoká, což se projevilo mj. i v tom, že se srovnatelnými následky po útoku obžalovaného na poškozeného se znalci z odvětví soudního lékařství setkávají při dopravních nehodách či pádech z větší výšky, již nemohou vést k úvahám o tom, že by zapříčinily pouze těžkou újmu na zdraví ve smyslu § 122 odst. 2 tr. zákoníku, ovšem jedná se o napadení, které přímo útočí na život poškozeného. Právě souhrn všech zranění utrpených poškozeným vedl k polytraumatu, tedy k poškození více důležitých orgánů, přičemž na jeho smrti se podílel i vliv většího množství zkonsumovaného alkoholu.
12. Soud prvního stupně se v odůvodnění napadeného rozsudku zabýval i dalšími skutečnostmi, které nyní obžalovaný učinil předmětem odvolacích námitek. Vyjádřil se k namítané nesrovnalosti mezi tím, kde mělo dojít k útoku obžalovaného na poškozeného a následnému nálezu jeho těla, kdy lze přisvědčit soudu prvního stupně v tom, že svědci se k okolnostem útoku vyjadřovali pouze podle fotografií, na kterých je zachyceno tělo poškozeného a není zcela přesně zřejmé, kde se nacházelo ohniště a lavička. I s ohledem na vyjádření znalců skutečně nelze vyloučit, že sám poškozený se po ukončení útoku obžalovaného mohl o určitou vzdálenost posunout. Nebylo prokázáno, že by se na napadení poškozeného mohla podílet jakákoliv další osoba. Mezi ukončením útoku obžalovaného na poškozeného a nálezem těla poškozeného proběhl časový úsek něco přes 1 hodinu, rozhodně méně než 2 hodiny. Po napadení poškozeného jak obžalovaný, tak i svědci V. a V. z místa odešli. Poškozený zůstal zraněný ležet na zemi a nebyl naprosto žádný důvod k tomu, aby nějaký náhodný kolemjdoucí, který by se na místě objevil, ležícího a nekomunikujícího poškozeného napadl, a to úderý do míst, kam poškozeného bil větví právě obžalovaný.

V teoretické rovině znalci uváděli, že k utrpeným zraněním poškozeného mohlo dojít i kopem či kopy, ale jedná se právě jen o vyjádření teoretické, aby bylo přiblíženo, jakým dalším způsobem mohla zranění poškozeného vzniknout. Provedeným dokazováním však vůbec nebylo prokázáno, že by obžalovaný na poškozeného zaútočil i kopy. Je bezpředmětné, jak se pod tělo poškozeného dostaly kalhoty, když toto nemá žádný vliv na smrtelný následek, který u poškozeného nastal. Pokud by snad mělo být uvažováno o tom, že s tělem poškozeného po ukončení útoku obžalovaného ještě nějaká osoba manipulovala, když takováto skutečnost vůbec prokázána není, neměla by žádný vliv na jinak v zásadě správné závěry soudu prvního stupně, který bez důvodných pochybností dospěl k tomu, že 4. 7. 2020 v odpoledních hodinách kolem 17:00 hod. napadl poškozeného P. F. pouze obžalovaný T. Č..

13. Správně tedy krajský soud uzavřel, že obžalovaný T. Č. napadl poškozeného P. F. větví o délce 1,5 až 2 m a průměru 5 až 6 cm na jednom konci, tedy zbraní, která nepochybně zesilovala útok vůči tělu poškozeného. Obžalovaný napadl poškozeného nejméně deseti údery vedenými velkou silou do míst na trupu, kde jsou uloženy životně důležité orgány, a takto jednal s vědomím, že může některý z nich poškodit až do té míry, že dojde k vnitřnímu krvácení u poškozeného, které skutečně nastalo. Po skončení svého útoku obžalovaný ponechal poškozeného ležícího a nekomunikujícího na místě a o jeho další osud se nijak nezajímal. S ohledem na počet vedených úderů, jejich sílu a místa na těle poškozeného, do kterých údery vedl, musel být obžalovaný srozuměn zejména s tím, že poškozenému může způsobit zranění vnitřních orgánů a jejich krvácení, k čemuž skutečně došlo. Pokud pak poškozeného v tomto stavu zanechal ležícího na místě napadení, musel být srozuměn s tím, že poškozený na následky utrpených zranění může i zemřít. Všechny tyto skutečnosti pak zahrnují alternativu spáchání skutku v úmyslu nepřímém (eventuálním) ve smyslu § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku, kdy obžalovaný věděl, že svým výše popsáním jednáním může smrt poškozeného způsobit a pro tento případ byl s následkem svého jednání srozuměn.
14. Prokázané protiprávní jednání obžalovaného T. Č. soud prvního stupně kvalifikoval jako jednočinný souběh zvláště závažného zločinu vraždy podle § 140 odst. 1 tr. zákoníku a přečinu výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku. Obecně je možné uvést, že přečin, tedy trestný čin s nižší mírou společenské škodlivosti, bývá v obdobných případech zanedbatelný i vzhledem ke spáchání hlavního trestného činu, kterým je zvláště závažný zločin vraždy podle § 140 odst. 1 tr. zákoníku a s ohledem na tzv. faktickou konzumpci není právní kvalifikace mírnějším trestným činem do výroku odsuzujícího rozsudku pojata. V tomto konkrétním případě však soud prvního stupně nepřehlédl, že k protiprávnímu jednání obžalovaného došlo odpoledne letního dne v okrajové části města Jihlavy, které navazuje na domovní zástavbu a je obyvateli využíváno jako rekreační plocha pro koupání, procházky, rybaření a vyjížďky na kole. Jednání obžalovaného byli kromě L.V. a J.V. přítomni F.R. se dvěma syny a rybáři J.B., M.V. a B.Ž., kteří celou situaci registrovali a napomínali obžalovaného, ať svého jednání zanechá. Na tyto osoby působilo jednání obžalovaného jako výtržnické napadení jiné osoby. Obžalovaný se svého jednání dopustil jak na místě veřejnosti přístupném, tak i veřejně ve smyslu § 117 písm. b) tr. zákoníku, když jeho jednání bylo přítomno nejméně 8 dalších osob, které byly i konkrétně ustanoveny. Je tedy zřejmé, že zvolená právní kvalifikace odpovídá zákonu a vystihuje konkrétní stupeň společenské škodlivosti jednání obžalovaného.

15. Obhajoba napadala právní kvalifikaci jednání obžalovaného jako zvláště závažného zločinu vraždy podle § 140 odst. 1 tr. zákoníku, ovšem ani z písemně podaného odvolání, závěrečného návrhu ve veřejném zasedání nebo závěrečné řeči v hlavním líčení nevyplývalo, jak by mělo být jednání obžalovaného posouzeno. Pokud podané odvolání hovoří o trestném činu ublížení na zdraví, podle slovního označení by se jednalo o § 146 tr. zákoníku, není však zřejmé, zda v základní či kvalifikované skutkové podstatě a jak tedy má být jednání obžalovaného posouzeno. Nelze uvažovat o právní kvalifikaci trestným činem zabití podle § 141 tr. zákoníku, neboť k usmrcení poškozeného nedošlo v důsledku předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného. Tímto jistě nemůže být pouhá skutečnost, že poškozený na místě konzumoval nápoje, které nepřinesl a odmítl na výzvu obžalovaného z místa odejít. Rovněž se obžalovaný skutku nedopustil v silném rozrušení, které by mělo původ ve strachu, úleku, zmatku nebo jiném omluvitelném hnutí mysli.
16. Odvolání státního zástupce navrhlo posoudit první fázi jednání obžalovaného vůči poškozenému, kdy tohoto pod hrozbou užití větve měl obžalovaný vykazovat od ohniště, kde společně seděli, jako zločin vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku. Soud prvního stupně ustálil skutkový děj tak, že když obžalovaný T. Č. vyzýval poškozeného P. F., aby od ohniště odešel, poškozený se výzvám obžalovaného vysmíval, obžalovaný uchopil poškozeného za ruce, aby mu naznačil, že má odejít, na což poškozený reagoval fyzickým útokem vůči obžalovanému, obžalovaný se tomuto ubránil a naopak začal napadat poškozeného tak, že na něj zaútočil pěstmi a poté uchopil větev, kterou opakovaně poškozeného udeřil. Z tohoto popisu skutkového děje je pak zřejmé, že násilné jednání obžalovaného vůči poškozenému bylo stupňováno, časově nebylo přerušeno a požadavek obžalovaného vůči poškozenému na opuštění místa byl zcela zanedbatelný. I pokud by formálně byly naplněny znaky skutkové podstaty trestného činu vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku, příp. i za užití zbraně ve smyslu § 175 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, jednalo by se o trestný čin relativně malého významu ve srovnání se základním trestným činem vraždy podle § 140 odst. 1 tr. zákoníku, kterým byl obžalovaný uznán vinným. Dochází zde tedy k faktické konzumpci jako případu, kdy jeden trestný čin (vydírání) je prostředkem relativně malého významu ve srovnání se základním trestným činem (vraždou). Faktická konzumpce je pak důvodem, který vylučuje jednočinný souběh těchto trestných činů.
17. Lze tedy shrnout, že soud prvního stupně provedl dokazování v rozsahu, který nezbytně potřeboval pro své rozhodnutí ve smyslu § 2 odst. 5 tr. ř., provedené důkazy hodnotil jednotlivě i v jejich souhrnu podle § 2 odst. 6 tr. ř. a dospěl ke správným skutkovým závěrům, které rovněž správně právně kvalifikoval. Nebyly proto dány důvody pro zrušení napadeného rozsudku podle § 258 odst. 1 písm. b), c), d) tr. ř.
18. Již ne tak pečlivě soud prvního stupně postupoval při úvahách o následcích trestněprávní odpovědnosti obžalovaného T. Č., když po zhodnocení konkrétního stupně společenské škodlivosti jeho jednání a zvážení polehčujících a přitěžujících okolností uložil obžalovanému úhrnný trest odnětí svobody při samé spodní hranici trestní sazby § 140 odst. 1 tr. zákoníku, kdy sám uvedl, že jde o trest mírnější. Obecně je možné k výměře trestu odnětí svobody uloženého soudem prvního stupně uvést, že za situace, kdy rozpětí trestní sazby činí 10 až 18 let odnětí svobody, lze trest odnětí svobody při dolní hranici této trestní sazby ukládat ve výjimečných případech, například pokud je pachatel odsuzován za nedokonaný zločin vraždy podle § 140 odst. 1 tr. zákoníku, který zůstal ve stadiu přípravy či pokusu, příp. za situace, kdy konkrétní stupeň společenské škodlivosti jednání obžalovaného lze jak s ohledem na způsob spáchání činu, tak i na osobu pachatele a okolnosti případu

shledat při dolní hranici typového stupně společenské škodlivosti u daného trestného činu. V projednávaném případě však soud prvního stupně jednoznačně přecenil zjištění vážící se k osobě obžalovaného T. Č. a naopak nedoceníl skutečnosti významné pro posouzení konkrétního stupně společenské škodlivosti činu obžalovaného.

19. Ve veřejném zasedání odvolací soud doplnil dokazování dvěma rozhodnutími správního odboru Magistrátu města Jihlavy o přestupcích spáchaných obžalovaným. Takto byl obžalovaný příkazem ze dne 2. 11. 2016, č. j. MMJ/SPO/10863/2016, uznán vinným ze spáchání přestupku proti pořádku v územní samosprávě podle § 46 odst. 2 zák. č. 200/1990 Sb. o přestupcích, jehož se dopustil tím, že dne 30. 7. 2016 na ulici XXXXX při venčení řádně nezajistil vodítkem a náhubkem psa rasy německý ovčák a nechal ho volně pobíhat, pes utekl a napadl psa rasy čivava vedeného na vodítku majitelem a způsobil psovi zranění, jež si vyžádalo ošetření ve veterinárním zařízení. Za tento přestupek mu byla uložena pokuta ve výši 1 000 Kč. Rozhodnutím ze dne 5. 9. 2019, č. j. MMJ/SPO/139101/2019, byl obžalovaný uznán vinným ze spáchání přestupků proti občanskému soužití podle § 7 odst. 1 písm. a), c) bod 1. zák. č. 251/2016 Sb. o některých přestupcích. Těchto se dopustil tak, že 20. 2. 2019 v Jihlavě v průběhu telefonního hovoru urazil J.F. hrubými výrazy a vyhrožováním fyzickým napadením. Za toto jednání mu byla uložena pokuta ve výši 3 000 Kč. Dále byl obžalovaný 18. 2. 2010 uznán vinným ze spáchání přestupku proti majetku podle § 50 odst. 1 písm. a) zák. č. 200/1990 Sb. o přestupcích, jehož se dopustil 18. 11. 2009, za což mu byla uložena pokuta. Ani jednu z uložených pokut obžalovaný nezaplatil. Přestože dosud nebyl soudně trestán, minimálně poslední postižení pro přestupek svědčí o určité agresivitě obžalovaného a odpovídá i vyjádření jeho bratra, svědka M.Š., který uvedl mj. i to, že obžalovaný je potenciálně agresivní a v jisté fázi je nebezpečný, často i pod vlivem alkoholu. Sklony obžalovaného k výrazné agresivitě lze spatřovat i ve spáchání trestného činu vraždy podle § 140 odst. 1 tr. zákoníku, kterým byl napadeným rozsudkem uznán vinným, neboť způsob jeho spáchání se již blíží spáchání tohoto činu zvlášť surovým způsobem ve smyslu § 140 odst. 2 písm. i) tr. zákoníku, kdy obžalovaný nejméně deseti ranami za použití zbraně, a to větve o průměru 5 až 6 cm na užším konci, velkou intenzitou síly udeřil poškozeného P. F. do hrudníku, břicha a zad. Obžalovaný T. Č. dlouhodobě žije bezdomoveckým způsobem života a ve větší míře konzumuje alkohol, nachází se ve 3. vývojové fázi závislosti. Právě uvědomění si svého stavu a ochota změnit tento způsob života patří mezi předpoklady jeho úspěšné resocializace, stejně tak jako skutečnost, že si obžalovaný uvědomí, že svým útokem způsobil smrtelný následek poškozenému a bude chtít svůj zaběhlý způsob života opustit.
20. Při stanovení konkrétní výměry ukládaného trestu odnětí svobody vrchní soud stejně tak jako krajský soud vycházel z hledisek uvedených v § 39 odst. 1, odst. 3 tr. zákoníku. Obžalovaný se dopustil jednoho z nejzávažnějších trestných činů, které směřují proti životu jiného člověka, kdy opravdu velmi intenzivním útokem způsobil poškozenému smrtelná zranění, kterým tento podlehl. Přestože obžalovaný dosud nebyl soudně trestán, nelze v minulosti nevidět jeho opakovaná postižení pro přestupky, která na něj fakticky neměla žádný výchovný ani varovný účinek, když obžalovaný žádnou z uložených sankcí do současné doby neuhradil. U osoby obžalovaného lze shledat jedinou polehčující okolnost uvedenou v § 41 písm. l) tr. zákoníku spočívající v tom, že napomáhal svou výpovědí při objasňování trestné činnosti. Obžalovanému přitěžuje ve smyslu § 42 písm. n) tr. zákoníku, že spáchal dva trestné činy. Po zvážení konkrétního stupně společenské škodlivosti jednání obžalovaného rozhodl odvolací soud uložit mu úhrnný trest odnětí svobody mírně nad jednou čtvrtinou zákonné trestní sazby § 140 odst. 1 tr. zákoníku v trvání 12 roků a 6 měsíců.

21. Podle zákonných hledisek § 56 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku byl obžalovaný pro výkon uloženého trestu zařazen do věznic se zvýšenou ostrahou, neboť mu byl trest uložen mj. i za zvlášť závažný zločin ve výměře převyšující 8 let.
22. Soud prvního stupně správně dovodil, že dcera poškozeného A. F. a syn poškozeného S. F., zastoupený matkou E.M., se k trestnímu řízení proti obžalovanému řádně a včas připojili s nároky na náhradu nemajetkové újmy. Podle § 2959 zák. č. 89/2012 Sb. občanského zákoníku se při usmrcení odčiní útrapy manželů, rodičů, dítěti nebo jiné osobě blízké peněžitou náhradou vyvažující plně jejich utrpení. Rozhodnutí o nároku poškozeného na náhradu nemajetkové újmy v adhezním řízení však musí vycházet z okolností konkrétního případu, kdy musí být zohledněna zejména intenzita vztahu zemřelého s pozůstalými, dále pak jejich věk a případná existenční závislost pozůstalých na zemřelém. Ke vztahu P. F. s jeho dětmi bylo zjištěno, že tito se vůbec nestýkali, P. F. o své děti nejevil zájem, neplnil ani zákonnou vyživovací povinnost vůči nim, pro což byl dokonce i odsouzen. Děti zemřelého P. F. žádným způsobem nespécifikovaly, od jakých skutečností by se měl jimi uplatněný nárok odvíjet. V dané věci nelze ani dovodit, že by mezi zemřelým P. F. a jeho dětmi existovaly alespoň běžné vazby a vztahy, jaké obvykle mezi rodiči a dětmi bývají. Odvolací soud proto neshledal, že by bylo na místě ve vztahu k poškozeným A. F. a S. F. přiznávat jakoukoliv náhradu nemajetkové újmy. V tomto směru je tak důvodné odvolání obžalovaného spočívající v tom, že nedošlo k prokázání nároku na náhradu nemajetkové újmy ze strany osob, které nárok uplatnily.
23. Trestní řád v jednotlivých ustanoveních, kde pojednává o náhradě škody, zejména v § 43 odst. 1, příp. v § 228 a § 229, rozlišuje majetkovou škodu, nemajetkovou újmu a bezdůvodné obohacení. Soud prvního stupně však ve výroku podle § 228 odst. 1 tr. ř. obžalovanému uložil povinnost zaplatit náhradu nemateriální újmy a ve výroku podle § 229 odst. 2 tr. ř. poškozené odkázal se zbytkem nároku na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních. Terminologicky se tak dopustil nepřesnosti, kterou odvolací soud při svém rozhodnutí odstranil.
24. Vrchní soud v Olomouci proto shledal, že soud prvního stupně obžalovanému T. Č. za spáchané protiprávní jednání uložil nepřiměřeně mírný trest odnětí svobody a že rozhodnutí, kterým byla podle § 228 odst. 1 tr. ř. obžalovanému uložena povinnost zaplatit poškozeným náhradu nemateriální újmy, je nesprávné. Z podnětu odvolání státního zástupce proto podle § 258 odst. 1 písm. e) tr. ř. napadený rozsudek částečně zrušil ve výroci o trestu a způsobu jeho výkonu a z podnětu odvolání obžalovaného napadený rozsudek částečně zrušil podle § 258 odst. 1 písm. f) tr. ř. ve výroci podle § 228 odst. 1 tr. ř. a § 229 odst. 2 tr. ř. Za splnění podmínek § 259 odst. 3 tr. ř. nově rozhodl o uloženém trestu a o uplatněných nárocích poškozených na náhradu nemajetkové újmy tak, jak vyplývá z výroku tohoto rozhodnutí.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí není další řádný opravný prostředek přípustný. Do dvou měsíců od jeho doručení je možno proti němu podat dovolání. Dovolání mohou podat nejvyšší státní zástupce pro nesprávnost kteréhokoliv výroku rozhodnutí a obviněný pro nesprávnost výroku, který se ho

bezprostředně dotýká. Obviněný může dovolání podat pouze prostřednictvím obhájce. Podání obviněného, které nebylo učiněno prostřednictvím obhájce, se za dovolání nepovažuje. Dovolání se podává u soudu, který ve věci rozhodl v prvním stupni (v daném případě u Krajského soudu v Brně). O dovolání rozhoduje Nejvyšší soud v Brně. V dovolání musí být vedle obecných náležitostí podání (§ 59 odst. 4 tr. ř.) uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, který výrok, v jakém rozsahu i z jakých důvodů napadá a čeho se dovolatel domáhá, včetně konkrétního návrhu na rozhodnutí dovolacího soudu, s odkazem na zákonné ustanovení § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. ř. nebo § 265b odst. 2 tr. ř., o které se dovolání opírá. Nejvyšší státní zástupce je povinen v dovolání uvést, zda je podává ve prospěch nebo v neprospěch obviněného. Rozsah, v němž je rozhodnutí dovoláním napadáno, a důvody dovolání lze měnit jen po dobu trvání lhůty k podání dovolání.

Olomouc 27. května 2021

JUDr. Libor Losa v. r.
předseda senátu

Mgr. Daniel Plšek v. r.
vypracoval